

Munkás, paraszt, hát vedd be végre
az utolsó bástyánkat is!
Mérj végsőt a burzsuj fejére:
törj be az egyetemre DISZ!

Tanulj nyelvtant és történelmet,
tanulj szervezni, tanulj nyelvet;
tudj meg, mi volt, mi van s mi kell!

Tanuld meg Lenin, Sztálin nyelvét
s a Bolsevik Párt történelmét,
s tudj gyűlölni gyűlölettel!

Hazám, Hazám, te boldog ország,
milliókkal köszöntlek én!

Arcod hiába ostorozzák
gaz árullók a földtekén.

Egész enyém vagy drága Hazám,
az életünk jogos pecsét
dolgos mindnyájunk Alkotmányán:
alkot és igazgat a nép!

Ha kell, fegyverrel megtartalak
s elpusztítom a banditát,
ha kezet mer emelni rád.

Hazám, Hazám! a népakarat
iszonyú erőt ad nekem,
s védlek, mert van mit védenem,

LÓDI FERENC

„MAJD ÖTVENBEN“

— Apám akkori elbeszéléséből tudom, hogy azelőtt is így lehetett.
Most is így volt.

— Azután, hogy a „szent Mihály dere“ elcsípte az árkok partját és
a legelőkön maradt sárguló fűvét, egy napon hosszú szekér érkezett hoz-
zánk, derekában néhány mázsányi kukoricát hozott. Lerakták a földre,
s aztán elment a szekér, nem is jött újra csak egy év múlva. Én nem
tulajdonítottam különösebb jelentőséget ennek a látványnak, roppant egy-
szerűnek, közönségesnek tartottam, de azt láttam, hogy apám mindig
nagyon nehezen várta ezt a napot. Megtudtam tőle aztán a várakozás okát
is. — Ez a szekér hozta egész nyári keresetét. Ezért a néhány mázsányi
kukoricáért kellett egész nyáron kora hajnalban, ezért dolgozott a százhol-
das Dékány Sándoréknál, ez termett neki a negyedes kukoricaföldön.

Amint elmondotta, tavaly sokkal több jutott neki, most az egész
nyári munkájának ára csak néhány nagy kasra való kukorica volt.
A szomszédal bírálhatták a kis rakást. Még most is emlékszem rá, apám
akkor még előttem érthetetlen keserúséggel jegyezte meg, mi az istent
csináljon a szegény ember, ha egyszer nem termett több is még három-
negyed részét ennek a szűk termésnek is oda kell adni.

Cudar tavasz vár ránk — mondotta apám, s aztán nagyot káromko-
dott, földhözcsapta a kezében lévő kukoricacsövet. Csak annyit mondott
még utána, „no majd — majd ötvenben“. — Ezt máskor is hallottam már
tőle, de sose értettem, vajjon mit akar ezzel mondani. Ha megkérdeztem
tőle, mi az, hogy „majd ötvenben“, mindig csak ennyit mondott:

— Minek magyarázzam, úgyse érted még meg.

Nem is mertem tovább érdeklődni. Ebben a mondásában valami rend-
kívül félelmeteset, nyomasztót éreztem. Ez különben arcáról is látszott.

Ebben az időben még itthon töltött néhány napot, egyszer aztán

kora reggel elment hazulról, csak késő éjszaka jött haza. Így ment ez hosszú időn keresztül. Később aztán már éjszakára is csak néha jött haza. Később tudtam meg, hogy Kónapos cselédnek szegődött a Halmádi birtokra. Így egész télen — még vasárnap is — csak néha jött haza, akkor is csak nagyon keveset foglalkozott velünk. — Valami bankról, végrehajtókról beszélgettek anyámmal. Néha hangos káromkodásba tört ki. Ilyenkor kiment a szobából, csak kintről hallatszott be:

„En már többet nem tehetek. Hát ha akarják,üssék el a fejünk felőzt a viskót is.“

Ilyenkor, ha a közelébe mentem, mindig megbékült, mosolyogni próbált, valamit mesélt. A mesének a vége mindig ez lett: „Majd ötvenben“ — s még megtoldotta egy-két mély sóhajitással.

*

Már tavasz volt. A nap dél felé egyre melegebben kezdett sütni, a tanya mögötti vályogos gödör szélén a térdigérő vízből itt-ott kibújtak a lehellehetfinomságú idei fű- és csatakszálak. Ezek jelezték, hogy vége a télnek. Ahogy láttam az emberek arcán, ennek mindenki örült, de nálunk mintha semmi sem történt volna.

Következett, hogy egy váratlan napon apám itthonmaradt. Ennek a napnak a dátumát már csak azután tudtam meg, mikor iskolába kezdtem járni, s el tudtam olvasni a régi papirokról. 1937 április negyedikén volt.

— Le s fel járkált a szobában, negyedóránként félrehajtotta az ablakon a függönyt, kinézett a dűlőútra. Mindig csak ezt szaporázta:

— Talán nem is jönnek.

Látszott, hogy egyre idegesebbé válik arca. Éreztem ezt abból, hogy később már nem szólt semmit. Egyszer anyám is az ablakhoz lépett, rémülten mondta: — végünk van.

A kíváncsiság hajtott — felkapaszkodtam az ablakra én is. — A dűlőút végén egy lovasfogat közeledett. A kocsit után rengeteg biciklis, gyalogos nő és férfi jött. Apám rémülten nézett körül a szobában, mondani akart valamit, de aztán csak csapott egyet a kezével. Mielőttünk nem mert szólni, mert hát a gyerekek, azok mindent kikotyognak, de anyám értette, hogy mit akar mondani, sőt válaszolt is rá:

— Pont te akarod, hogy kegyelmezenek, hisz a világ is tudja rólad, hogy vörös katona voltál. Azt is tudják, hogy ültél is érte. Hadd tudják mind a gyerekek is, most már úgyis mindegy.

A félelmetes nyomás most még erősödött a szobában. — Az úton-mozgó tarka „hadserég“ egyre közelebb ért. A fogat megkerülte a házat, az istálló mögött állt meg. A tömeg körülfogta a kocsit. Az emberek ajkán különös kajánság mosolygott, valamennyien zselüket tapogatták, papírpénzeket számláltak. Az ablakon keresztül láttam, hogy irigyen néznek egymásra, meg hogy valami nagy dologra készülnek. Lehettek vagy száz-ötvenen.

Apám eléjük se ment, csak az ablakból nézte ő is. micsoda fene „lakdalom“ készül itt. A tömeg nem győzte kívánni, végül is két vörösképű, birgericsizmás úr jött érte: Törtétek befelé a szobába, kopogás nélkül

lőkték be az ajtót. Az egyik egy hosszú pálcával csapkodta birgerijét, köszönés nélkül förmédt apámra:

— Mi az, szomszéd, „úr“, de savanyú képe van. Azt hiszém, tudja, hogy miért jöttünk. Hol a pénz, fizet, vagy nem fizet, vagy elárverezzük ezt a kalyibát, meg a földjét.

Néma csend támadt a szobában, apám nem szólt semmit, arcáról fájdalmas gyűlölet és méreg tükröződött, szája szélét erősen harapta, bizonyára azért, nehogy valami „rosszat“ mondjon. Végül is anyám kérdezte:

— Aztán miennyi pénz kellene az uraknak?

Markában öt, vagy hat darab tízpengőt és egy csomó rézfillért szorongatott. A vöröskepű anyám kérdésére nem szólt semmit, gúnyosan röhögött, valami ilyesmit sziszegett a foga között:

— Koldus fajzat, az anyjuk... — aztán sarkonfordult, kifelé ügyekezett. A nyitott ajtón keresztül behallott a tömegből, amint egy bőrködmönös ember a kocsin állva fakalapáccsal az ülés szegőjét ütögetve hangosan kiáltotta:

— Hétszáz pengő először... hétszáz pengő másodszer...

Utána hangos felkiáltások hallatszottak a tömegből — nyolcszáz — nyolcszázötven, kilencszáz. — A ködmönös kezdte előről — kilencszáz először... egy felkiáltásra hozzátette — kilencszázötven másodszer.

A tömeg újra felzúdult, röpködtek a hangok — ezer, ezerszáz... ezerszázötven...

Közbekiáltott a cigány Tóth Pali: — ezerkettőszáz.

A ködmönös újra ismételt — ezerkettőszáz először... ezerkettőszáz másodszer... már harmadszor akart ütni fakalapáccsával, amikor a villongások közepette újra hangok hallatszóttak — ezereháromszáz... ezernégy száz. Többet nem ígér senki. A ködmönös végül fennhangon mondotta:

„Az öthold földbirtok, valamint a rajta található ingatlan Tóth Pál gazda tulajdonát képezi. Felszólítom az ingatlan volt tulajdonosát, 24 óra elteltével köteles elhagyni Tóth Pál tulajdonát képező birtokot, mert, ellenkező esetben törvényes, illetve karhatalmi beavatkozást leszünk kénytelenek eszközölni.“

Cigány Tóth ezután egy nagy csomó papírpénzt adott át a ködmönösnek. — A kocsi máris fordult, ment tovább. Amit a kapuból láttam, ugyanez a jelenet ismétlődött meg minden második-harmadik szomszédunk földje sarkán. A tömeg is indult tovább, csak egyedül Cigány Tóth maradt ott, kövér öklével hadonászott a levegőben apám előtt. Egyre csak ezt hajtogatta:

— Hallottad, mit mondott? Huszonnégy óra... — A szót kettéharapta, nem mondhatta ki, amit akart, mert apám közbevágot:

— Hallottam, te mocskos... — nem folytatta tovább, hanem csontos öklével, ahogy tőle telhetett, Cigány Tóth dagadt képére ütött. Ez elesett. Érthetetlen hangon bömbölni kezdett, mint egy bika, melynek legelés közben darázs mászik a torkába. Rövid idő után felkelt s kiszállt a kútig, s onnan kezdett kiabálni:

— Most gyere ide te koldus — fenyegetőzött görbe botjával.

Apám nem mondott semmit, érezte, hogy most már úgymint mindegy,

rohant a kút felé és egy következő csapással újra a pocakos pofájába ütött, akinek szája széléről kis vértócsa csurgott ruhája elejére.

— Itt vagyok, akarsz-e még többet? — kérdezte apám. — A kövér, alacsony kulák újra elesett. Vörösbarna csizmanadrágja — még most is jól emlékszem rá — csupa vérfolt és sár volt.

Apámat azelőtt soha sem láttam ilyen állapotban, a kulák botja után kapadozott, s ilyesmit sziszegett Tóth felé: Agyonütitek, disznó. Innen nem mész el élve.

Anyám rémülten kapaszkodott apám karjába, csillapítani próbálta, végül is sikerült becipelní a konyhába. Kétségbeesetten kérdezte apámtól:

— Tudod-e, mit tettél? Végkép tönkretettél bennünket.

— Nem baj, de azt a disznót még úgyis agyonverem máma. — Míg az öklével hadonászott a levegőben, két lovasosendőr érkezett hozzánk.

Kis idő múlva már csak azt láthattuk, amint a dúlótúlsó végén a két csendőr elkanyarodik apámmal. Elvitték.

*

Körülbelül két hét múlva jött haza.

Akkor már nem a régi házban laktunk. Új helyre, egy lakatlan, nyáron istállónak használt épületbe költöztünk. Kezdődött előről minden. Azután még sokat láttam új „házunk“ előtt elmenni a tömeget, s a fekete hintót, de hozzánk többet nem jöttek. Az istálló mellett apám azon a nyáron cseléd társai segítségével agyagból, meg mádból új lakóházat épített. Kölcsönként olajf vesszőből udvart és kertet csinált. Anyám sokat mondogatta neki: — Hagyd a fenébe! Azért csinálod, hogy újra elárverezzék; úgy sem lesz a tiéd soha. — Ő csak legyintett, mosolygott:

— Dehogy is nem lesz, tudod, „majd ötvenben“.

Ekkor már értettem, mit jelent ez. Arra szokta ezt mondani apám, ami szerinte előreláthatóan sohasem következik be, vagyis soha sem lesz az övé az új ház, a kert, meg a föld. Dehát vérében él a munka, így hát csinálja.

*

— És most ötven van. 1950. Több mint 13 éve, hogy lezajlott ez az emlékezetes eset. Több, mint öt léve annak, hogy ez a szó, „majd ötvenben“ új értelmet öltött. Azelőtt apám szerint a lehetetlenséget jelentette és most azt jelenti, amit senki sem remélt: az ötéves tervet, a budapesti új földalatti gyorsvasutat, új gépállomások tömegét, termelőszövetkezeteket, hidakat, s a lakóházak, a munkásbérházak tömegét. Hát még amiről nem is tudsz te odahaza, apám!

Még egy, pár hónappal ezelőtt mégis azt mondtad:

— Nem megyek a termelőcsoportba, megélek én a nekem juttatott 15 és fél hold földön is. Hagyjanak békén élni. — Azt mondtad, hogy dolgozzon a csoportban az, aki akar. Éljen mindenki a maga szemetjén. Rám is haragudtál, amikor mondogattam neked, hogy nincs igazad. Egyszer még azt is mondtad, hogy már én is a te ellenséged vagyok. Mindezért én nem haragszom rád. Értelek téged, tudom, hogy miért mondtad ezt. Ha tallán annakidején én lettem volna a te helyedben, most én sem tennék mást. De tudod, apám, most már többet akarunk, mint saját kertet, udvart,

vagy kis házat, többet, sokkal többet. Virágzó nagyüzemi mezőgazdaságot, szocialista falut, olyanokat, mint amilyenek a Szovjetunióban vannak. Meg akarjuk és meg is védjük a békét, mert emlékszel még a csendőrökre, emlékszel még a Cigány Tóthra, azok még most is élnek, sőt nem messze élnek tőlünk. Most még jobban acsarkodnak rád is, meg rám is. Háborút akarnak ellenünk, de jól tudod, hogy mi nem féltünk. Te annakidején csak egy ököllel csaptál a Cigány Tóth arcába, de most, ha kell, ezer, meg száz-ezer ököllel is odacsapunk, ha kell százszor súlyosabban, mint te akkor. A csapásainkat irányítja a Párt, melynek te is tagja vagy, az a Párt, melyről régen te is nagy titokban tartottad, hogy 1919-ben tagja voltál és harcoltál érte. — Végre ezeket megértetted, s most már csoporttag vagy te is. Büszke vagyok rád. Kissé még haragos vagy, ha ezekről beszélünk előtted, szégyelled bevallani, hogy most nem volt igazad. Ezt tudom, azért teszed, mert a múltban mindig igazad volt és mégsem bizonyíthatad be soha, s a te akkori igazságod most már a Párt és a dolgozók igazsága, a legszebb igazság, amit csak el tudunk képzelni.

Most még arra kérlek, soha sem hagyj cserben, de még százszor jobban támogasd ezt az igazságot, mint eddig, mert csak így épülhet nálunk a szocializmus, így teljesíthetjük az ötéves tervet, így győzhetnek most a koreai dolgozó parasztok is, akiknek egész-éddig ugyanaz volt a sorsuk, mint a tiéd a felszabadulás előtt.

Azért sem haragszom meg, ha most azt mondd nekem, hogy ne oktassalak téged. A termelőszövetkezetben belátod majd, hogy erre az oktatásra szükséged volt, s azt fogod mondani, hogy igazad volt, fiam, — jó dolog ez a szocializmus építése.

CSEPI JÓZSEF

ARATÓ ASSZONYOK
— SZULEJMÁN SZTÁLSZKIJ —

Dolgos lányt anyja oldalán,
Aggót és fiátalt köszönt
Dalom; légy üdvöz Indzsihán
Anyó, az aratók között.

A búzatenger színarany
Ólén a mester-aratók
Felsorakoznak boldogan —
Köszöntök kicsit és nagyot!

A forró nyár hej, elszalad!
Híretek őrzi a mező —
Újra beérik majd a mag,
S ifjú, öreg aratni jó.

S bár csűrbe gyűjtve vár az új
termés — még el nem fáradtott!
Élj drága kolhoz és virulj,
Kalász hozz néki bő magot!

S a költő mondja énekét:
— Miként Mulejszán tette rég —
Én tiszta szívből most adom,
Mit nőbrigádok hordanak:
Sarlók nyelére csókomat!

Fordította: SZILY ERNŐ